

Undersøkelser av system for økonomisk
internkontroll i Tana kommune

*Hva må kommune-Norge lære av underslagssaken
i Tana?*

Vi skaper trygghet

Bakgrunn

Pågrepet for å ha svindlet Tana kommune for 5 millioner kroner

Seks personer er siktet for å ha svindlet Tana kommune for rundt 5 millioner kroner. – For tidlig å utelukke at det kan ha skjedd også andre steder, sier politiinspektør.

FOTO: TOR-EMIL SCHANKE / NRK

Mariam Eltervåg Cissé
Journalist

Tana-svindelen dobbelt så stor som antatt

En av de siktede i svindelsaken mot Tana kommune har lagt kortene på bordet. Beløpet er nå på 20 millioner – det doblet av det politiet tidligere har gått ut med.

RAMMET: Tana kommune er svindlet for 20 millioner siden 2010, men kan også være tappet for penger før den tid. Gamle bevis er nå slettet.

FOTO: NRK

Trodde Tana var svindlet for 5 millioner kroner – nå har beløpet vokst til 12

Svindelsaken i Tana vokser i omfang. Kommunen frykter at de kan ha blitt svindlet over en periode på opp mot 20 år.

...nen for 12 millioner i 20 år.

Mariam Eltervåg Cissé
Journalist

Publisert 24. nov. 2020 kl. 14:54
Oppdatert 16. des. 2020 kl. 14:50

Artikkelen er mer enn ett år gammel.

Knut-Sverre Horn
Journalist

Gyda Katrine Hesla
Journalist

Kjell Åge Kampestuen
Journalist

Publisert 15. des. 2020 kl. 13:32
Oppdatert 16. des. 2020 kl. 14:51

Artikkelen er mer enn ett år gammel.

Våre undersøkelser

- Kommunestyret i Tana ba KomRev NORD foreta en gjennomgang av «*alle vesentlige forhold knyttet til den økonomiske utroskapen som Tana kommune var utsatt for*»
- Undersøkelser på systemnivå med fokus på økonomisk internkontroll. Klare avgrensninger mot politiets etterforskning.
- **Formål med våre undersøkelser:** Søke å avdekke hvilke svakheter i internkontrollen som kunne ha bidratt til å muliggjøre den økonomiske utroskapen. Identifisere lærings- og forbedringspunkter for kommunen

Metode og datagrunnlag

■ Skriftlig dokumentasjon

- Lokale reglementer for Tana kommune (økonomireglement, delegasjonsreglement)
- Budsjett- og regnskapsdata, rapporteringer
- Fakturaer for kjøp av varer og tjenester på IT-området

■ Intervjuer

- Ansatte på IT-avdelingen
- Ansatte på økonomiavdelingen
- Kommunalsjefer
- Ordfører
- Rådmann
- Tidligere rådmann har besvart spørsmål per e-post

■ Tverrfaglig arbeidsgruppe i KomRev NORD

Rutiner for fakturakontroll

- Formaliserte rutiner gjennom økonomireglement
 - Manglende kjennskap til kommunale økonomireglementer
 - Mangelfull opplæring av ansatte med attestasjonsfullmakt. Mangelfulle kontrollhandlinger – ressursmessige forhold og liten bevissthet rundt ansvar ved attestasjon
 - Manglende kontroll-ledd og brudd på «fire øyne»-prinsippet
 - Praktiske muligheter (svakheter?) i økonomisystemet
-
- Skriftlige og formaliserte rutiner og reglementer har vært på plass – praktiserte rutiner har ikke vært tilfredsstillende og kan ha medvirket til at underslaget har latt seg gjennomføre

Budsjettarbeid- og oppfølging

- Jevn økning i budsjettet i den aktuelle sektoren – i liten grad utsatt for kutt
- Liten grad av oppfølging med budsjett og spørsmål tilknyttet økninger i budsjett
- Manglende IT-kompetanse blant ansatte og politikere – medvirket til at det ikke har blitt stilt kritiske spørsmål til budsjett?
- Desentralisert kommune – frykt for svikt i IT-infrastruktur
- Budsjettrapporteringer har vært i tråd med kommunalt regelverk. Ikke stort merforbruk i sektoren – indikerer at planlagt underslåtte midler har vært beregnet inn i budsjettforslag

Ansvarsfordeling og bevisstgjøring rundt økonomisk internkontroll

- Kommuneloven § 25-1, § 23 (2) i tidligere kommunelov
- På et overordnet nivå – manglende fokus på – og bevissthet rundt – økonomisk internkontroll
- Ikke skriftlige rutinebeskrivelser for kontrollhandlinger på økonomiavdelingen. Ansvar for internkontroll ikke fordelt og skriftlig nedfelt i for eksempel stillingsbeskrivelser. Ansatte på økonomiavdelingen har ikke hatt en oppfatning av å ha hatt et særskilt ansvar for den økonomiske internkontrollen
- Ikke skriftliggjorte eller praktiserte rutiner for gjennomføring av risikovurderinger
- Tidligere nevnte svakheter ved fakturakontrollen og manglende formidling av økonomireglement

Kontroll med bestilling og mottak av varer

- Bestilling av varer utenfor rammeavtaler
- Mangelfulle rutiner for mottak og registrering av varer.
Manglende kontroll med hvorvidt varer faktisk har vært levert før faktura har blitt attestert
- Store varebestillinger – manglende kontroll med varebeholdning og behov

Varslingskultur

- Ansatte som har reagert på enkelte forhold, har ikke varslet om disse
- Manglende kjennskap til fremgangsmåte ved varsling om kritikkverdige forhold
- Indikasjoner på dårlig varslingskultur – ansatte fryktet konsekvenser ved varsling. Usikkerhet rundt «takhøyde» for å stille kritiske spørsmål. Liten tiltro til at varsler ville bli fulgt opp

Generalsekretær Guro Slettemark i Transparency Norge mener at kommunene har mye å lære av Tana-saken.

Foto: Ole Petter Pedersen

Mye lærdom i denne saken

Transparency International Norge offentliggjorde nylig en rapport som blant annet avdekker at 44 prosent av befolkningen i Norge frykter gjengjeldelse ved å varsle om korrupsjon.

Generalsekretær Guro Slettemark i Transparency International Norge mener revisjonsrapporten i Tana er helt i tråd med funnene i deres undersøkelser.

– Funnene i revisjonsrapporten i Tana er dessverre et veldig alvorlig eksempel på hva som kan skje når ansatte ikke våger å si ifra eller når det ikke eksisterer gode kanaler for å varsle trygt. Jeg tror det er veldig mye lærdom for andre kommuner i saken om Tana, sier Slettemark.

Tillitsforhold

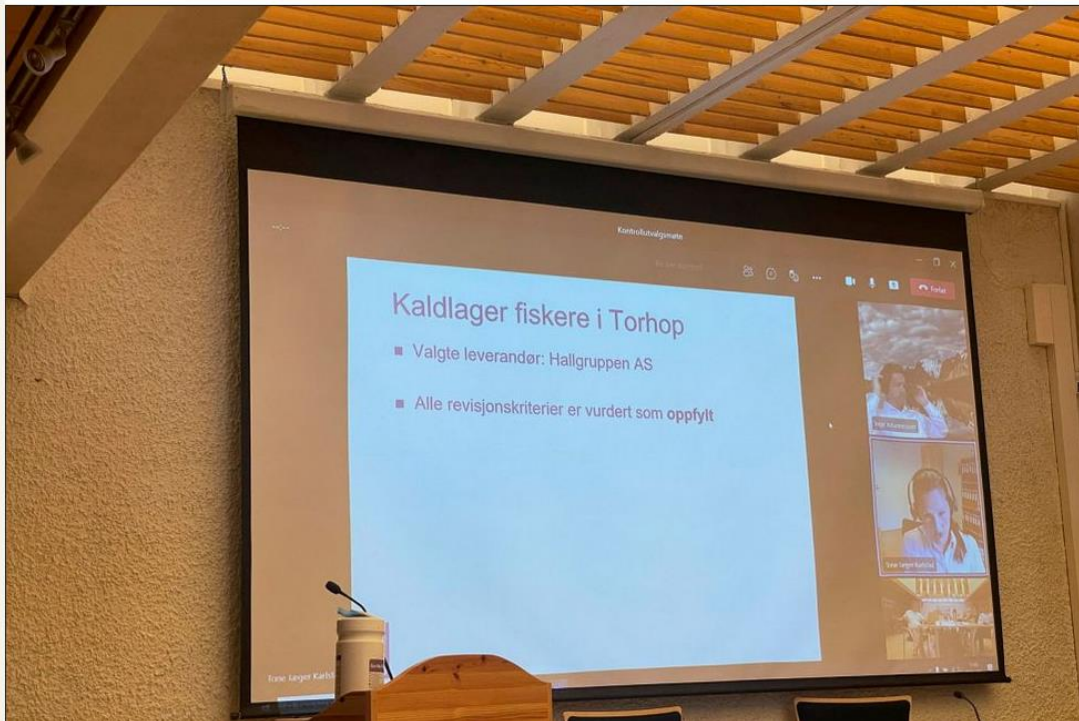
- Tillitsforhold i organisasjonen – ikke i seg selv problematisk eller en kritikkverdig praksis
- Har ført til manglende kontroll med vedkommendes virksomheter – kan på den måten ha medvirket til underslaget
- «*Blind tillit og overdreven tro på at korrupsjon skjer andre steder i Norge utgjør i seg selv en korrupsjonsrisiko*» – Økokrims trusselvurdering 2022

Anbefaling

- Revisor anbefaler at Tana kommune utvikler et tilfredsstillende system for internkontroll for i fremtiden å kunne forebygge, motvirke og avdekke brudd på lokalt og sentralt regelverk, straffbare forhold samt handlinger fra ansatte og eksterne aktører som kan medføre økonomiske tap for kommunen
- I kommuneloven § 25-1 er det utledet noen minstekrav til hva internkontrollen skal inneholde
- Revisor anbefaler at internkontrollsystemet etterleves, og at det er et dynamisk system som endres og oppdateres ved behov og basert på lokale risikoforhold

Forvaltningsrevisjon offentlige anskaffelser

Trakk et lettelsens sukk på Tanas vegne

- Forvaltningsrevisjon offentlige anskaffelser/investeringsprosjekter i bygg- og anleggsavdelingen
- Undersøkelser av ti anskaffelser avdekte få avvik fra regelverket
- Samtlige undersøkte anskaffelser var konkurranseutsatt
- Svindel “tilpasset” IT-seksjonen

Hva er status i Tana-saken i dag?

- Rapport behandlet i kontrollutvalget og kommunestyret høsten 2021 – oppfølging påligger kommunedirektøren
- Rettssaken gikk sommer 2022 – den kommunale lederen er dømt til fire års fengsel og må, sammen med medsiktet, tilbakebetale 21 millioner kroner til Tana kommune

Tidligere rapport økonomisk internkontroll

Varslet om at noe var galt, men ingen tok grep. Så ble de svindlet for millioner

Allerede for 11 år siden fikk Tana kommune beskjed om at de manglet kontroll på økonomien, men rapporten ble lagt vekk. Det neste som skjedde har kostet tanaværingene 20 millioner, ifølge politiet. [Les på samisk](#)

SKREV RAPPORT SOM «FORSVANT»: Arnt Bjarne Aronsens rapport talte sitt tydelige språk om den manglende økonomiske internkontrollen i Tana kommune. – De fant vel ikke det alvorlig nok, tenker jeg, sier revisoren i dag.

FOTO: CHRISTIAN KRÅKENES / NRK

Like konklusjoner

“ *Kommunen har ikke hatt et tilfredsstillende system for internkontroll, noe som i sin tur har medvirket til at den økonomiske utroskapen har latt seg gjennomføre.*

KOMREV NORD, REVISJONSRAPPORT 2021

Konklusjonen i rapporten er nærmest identisk med konklusjonen i den ti år eldre revisjonsrapporten.

“ *Det er en del utfordringer med den økonomiske internkontrollen. Den største utfordringen ligger i bevisstheten rundt dette, og få satt det i system.*

ARNT BJARNE ARONSEN, FINNMARK KOMMUNEREVISJON IKS, 2011

A photograph of a white lighthouse on a snowy beach at night. The lighthouse is illuminated from within, and its top section is lit up. The sky is dark with a vibrant green aurora borealis (Northern Lights) visible. In the background, there are snow-covered hills and a body of water. The overall scene is serene and atmospheric.

Takk for oppmerksomheten!

Vi skaper trygghet

